

**UCHWAŁA NR XXVII/238/21
RADY GMINY ORLA**

z dnia 29 grudnia 2021 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Orla na lata 2022 – 2026**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372, poz. 1834), w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Orla na lata 2022 – 2026, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Orla.

§ 3. Uchwałę podaje się do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Orla.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 roku.

Przewodniczący Rady

Grzegorz Warchol

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Orla na lata 2022 – 2026**

Rozdział 1.

WSTĘP

Przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny. Działanie to naraża osoby dotknięte przemocą na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249).

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie to dokument, którego zadaniem jest wprowadzenie w życie działań mających na celu udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie, a także podejmowanie odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc oraz zwrócenie uwagi społeczności lokalnej na zjawisko przemocy w rodzinie.

Program wyznacza również główne kierunki działania Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Orla w celu skutecznego reagowania na to zjawisko. Program jest zgodny z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Orla.

Potrzeba opracowania takiego dokumentu dla gminy Orla wynika nie tylko z przesłanek formalnych (ustawa o pomocy społecznej oraz ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, które nakładają na gminę obowiązek opracowania i realizowania programu), ale również z odczuwalnych, negatywnych zjawisk społecznych na terenie gminy. Przemoc domowa rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, może być skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Obecnie można zaobserwować narastające rozszerzenie się zakresu pojęcia przemocy. Przemoc jest zjawiskiem, które występuje powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu. Wyróżniamy kilka rodzajów przemocy: fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną, zaniedbanie. Osobami doznającymi przemocy są głównie kobiety i dzieci, natomiast osobami stosującymi przemoc w rodzinie, głównie mężczyźni. Przemoc charakteryzuje się przewagą sił, sprawca ma przewagę nad osobą doznającą przemocy. Zgodnie z art. 207 § 1 Kodeksu karnego, przemoc w rodzinie jest przestępstwem.

Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany, siniaki, ale przede wszystkim powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania. Przemoc domowa to także poważny problem społeczny.

Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje, niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa. Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Orla na lata 2022 - 2026, zwany dalej Programem. Niniejszy Program ma na celu opracowanie i realizację inicjatyw służących działaniom profilaktycznym, mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą

w rodzinie, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, specjalistycznych ośrodkach wsparcia, ośrodkach interwencji kryzysowej oraz wdrażaniu programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy.

Rozdział 2.

REGULACJE LEGISLACYJNE I EDUKACYJNE ZAPOBIEGAJĄCE PRZEMOCY RODZINNEJ

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są w oparciu o:

- 1) akty prawne o charakterze międzynarodowym:
  - a) Powszechną Deklarację Praw Człowieka z 1948 r.,
  - b) Konwencję o Prawach Dziecka z 1989 r.,
  - c) Deklarację ONZ o Eliminacji Przemocy Wobec Kobiet z 1993 r.;
- 2) akty prawne o charakterze krajowym:
  - a) Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej,
  - b) ustawy kodeksowe: Kodeks karny, Kodeks cywilny, Kodeks pracy, Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
  - c) Polską Deklarację w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z 1995 r.,
  - d) ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r., poz. 1119),
  - e) ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.),
  - f) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249),
  - g) ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
  - h) ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372, 1834),
  - i) ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057 z późn. zm.),
  - j) ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2021 r., poz. 1882),
  - k) ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2021 r., poz. 1915),
  - l) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245),
  - m) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacje osób zatrudnionych w tych środowiskach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. Nr 50, poz. 259).

Program jest skorelowany z następującymi Programami:

- 1) Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- 2) Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w województwie podlaskim;
- 3) Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Bielskim;
- 4) Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Orla;
- 5) Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Orla;
- 6) Gminnym Programem Wspierania Rodziny w Gminie Orla.

Rozdział 3.

KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA GMINY ORLA

Gmina Orla położona jest w południowo-wschodniej części województwa podlaskiego w powiecie bielskim, na skraju Puszczy Białowieskiej i na obszarze „Zielonych Płuc Polski”. Od wschodu graniczy z gminami: Czyże i Dubicze Cerkiewne, od północy z gminą Bielsk Podlaski, od zachodu z gminą Boćki, a od południa z gminą Kleszczele. Siedziba gminy - Orla, dawne miasto obecnie wieś, leży 12 km na południowy wschód od Bielska Podlaskiego, na prawym brzegu rzeki Orłanka. Przez gminę biegną szlaki komunikacyjne - droga do granicy państwa, droga wojewódzka do Białowieży i liczne drogi powiatowe i gminne. Przez jej terytorium przepływają rzeki: Orłanka i Białka.

Ogólna powierzchnia gminy wynosi 15 968 ha, w tym użytków rolnych 12 789 ha i lasów 1862 ha. W jej skład wchodzi 22 sołectwa, w których zamieszkuje 2647 mieszkańców. (stan na dzień 31.10.2021 r.), wśród których: 1375 stanowią kobiety, natomiast 1272 – mężczyźni.

W tabeli poniżej przedstawiono dane z lat 2018–2020 z podziałem na wiek mieszkańców gminy Orla:

Tab. 1. Liczba ludności w gminie Orla.

Ludność	2018 rok		2019 rok		2020 rok	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Ogółem	2835		2793		2647	
Wiek przedprodukcyjny	200	201	201	195	202	188
Wiek produkcyjny	595	816	593	815	572	801
Wiek poprodukcyjny	685	338	664	325	642	310

Źródło: Dane z ewidencji ludności Urzędu Gminy Orla.

Struktura ludności według płci i wieku stanowi podstawę większości analiz demograficznych, determinuje ona bowiem w poważnym stopniu kształtowanie się przyszłych trendów, w zakresie płodności i umieralności. Daje także podstawę do określenia wielu społeczno-ekonomicznych konsekwencji dziś i w przyszłości. Określenie zapotrzebowania na miejsca w szkołach, nowe miejsca pracy, czy też oszacowanie przyszłej liczby małżeństw i związanych z tym potrzeb mieszkaniowych, oszacowanie liczby osób wkraczających w wiek emerytalny są przykładami zagadnień, pojawiających się w związku ze strukturą wieku ludności.

Ważną kwestią społeczną naszej gminy nadal pozostaje bezrobocie. Kobiety są bardziej narażone na bezrobocie niż mężczyźni z powodu roli, jaką tradycyjnie przypisuje się im w rodzinie. Znacznie później zaczynają aktywność zawodową w porównaniu do mężczyzn oraz także wcześniej ją kończą.

Na dzień 31 października 2021 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku Podlaskim zarejestrowanych było 40 bezrobotnych mieszkańców gminy Orla, w tym 15 osób długotrwale bezrobotnych oraz 7 osób z prawem do zasiłku.

Tab. 2. Bezrobotni zarejestrowani w urzędzie pracy.

Rynek pracy	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Bezrobotni ogółem:	79	63	55
Bezrobotni długotrwale ogółem:	52	31	29
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku:	12	9	7

Źródło: Dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim.

W 2018 roku liczba osób bezrobotnych z terenu naszej gminy wynosiła 79. Prawo do pobierania zasiłku dla bezrobotnych przysługiwało 12 osobom. Wskaźnik bezrobocia w latach 2019-2021 w porównaniu do roku 2018 znacznie zmalał.

Działalność edukacyjną na terenie gminy prowadzi 1 szkoła – Szkoła Podstawowa z dodatkowym nauczaniem języka białoruskiego w Orli, która w roku szkolnym 2020/2021 obejmuje nauczaniem przedszkolnym 38 osób, rocznym przygotowaniem przedszkolnym - 17 osób oraz szkolnictwem podstawowym - 140 osób. Przy szkole działa świetlica szkolna, stołówka oraz znajduje się Kompleks Boisk Sportowych wybudowany w ramach programu - Moje Boisko - Orlik 2012.

Mieszkańcy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w funkcjonującym na terenie gminy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim Gabinet Lekarza POZ – Filia w Orli.

Na terenie gminy działa Gminna Biblioteka Publiczna w Orli oraz Gminny Ośrodek Kultury z siedzibą w Orli, przy którym działa również Klub Seniora. Od roku 2011 r. prowadzi swoją działalność pomocową Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli, w skład którego wchodzi specjalistów z różnych instytucji związanych z tematyką przemocy, pracujący z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie. Instytucjonalną działalność na rzecz pomocy osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orli. Realizując swoje zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w różnych jej formach ściśle współpracuje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orli.

Rozdział 4.

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE ORLA

Szacowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Dane dotyczące zjawiska przemocy, często łączące się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, nie odzwierciedlają w pełni faktycznej skali problemu, ponieważ jest to temat wstydlivy, często zatajany, aż do chwili zaistnienia sytuacji dramatycznych i bezpośredniej przemocy fizycznej.

W celu zdiagnozowania zjawiska przemocy, w tym przemocy w rodzinie użyto materiałów uzyskanych w toku wykonywanej pracy przez pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orli, Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orli oraz Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Orli.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orli wynika, że w 2020 r. członkowie niniejszej komisji wielokrotnie udzielali informacji ofiarom przemocy w rodzinie. Prowadzono też rozmowy ze sprawcami przemocy domowej podczas rozmów motywujących do leczenia z nałogu alkoholowego. Komisja, zlecając sporządzenie wywiadu, informowała pisemnie policję o prawdopodobieństwie stosowania przemocy wobec najbliższych, prosząc o interwencję w konkretnych sprawach. Na posiedzeniach w 2020 r. GKRPA w Orli r. przeprowadziła z 4 osobami nadużywającymi alkoholu rozmowy motywacyjno-interwencyjne, nakłaniające do zaprzestania jego spożywania. Członkowie GKRPA w Orli skierowali 2 wnioski do sądu w sprawie orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego, jedna osoba zmarła w trakcie postępowania sądowego.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orli wynika, że w 2020 r. z pomocy i wsparcia skorzystało 187 rodzin, w tym 243 osoby w rodzinie. W 2 rodzinach powodem przyznania pomocy i wsparcia było właśnie stosowanie przemocy. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orli udzielał pomocy rodzinom dotkniętym przemocą, w ramach: pracy socjalnej, poradnictwa, świadczeń pieniężnych.

Na podstawie informacji o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy Orla przedstawionej przez Komendę Powiatową Policji w Bielsku Podlaskim, uzyskano następujące dane:

Tab. 3. Rodzaje przestępstw na terenie gminy Orla.

Rodzaje przestępstw	Dane za okres od 01.09.2018 r. do 31.08.2019 r.	Dane za okres od 01.09.2019 r. do 31.08. 2020 r.	Dane za okres od 01.09.2020 r. do 31.08.2021 r.
Kradzież	9	4	4
Kradzież z włamaniem	0	8	5
Przestępstwa rozbójnicze	0	0	0
Bójka lub pobicie	0	3	5
Zniszczenie bądź uszkodzenie cudzego mienia	3	5	4
Nietrzeźwi kierujący	10	10	11
Inne rodzaje przestępstw	17	9	15

Oszustwo internetowe	0	2	3
Groźby karalne popełnienia przestępstwa	0	0	0
Rozbój	0	0	0
Wypadek drogowy	1	3	4
Posiadanie środków odurzających	0	6	7
Usuwanie znaków granicznych	0	2	2
Zmiana wskazań drogomierza	0	2	3
Ogólna ilość przestępstw	40	54	63

Źródło: Dane uzyskane z Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim.

W celu poprawy bezpieczeństwa na terenie gminy Orla funkcjonariusze policji prowadzili również karty zadań doraźnych, w ramach których w godzinach nocnych dokonywali kontroli miejsc zagrożonych. Funkcjonariusze policji przeprowadzili szereg interwencji przedstawiający się następująco:

Tab. 4. Rodzaje przeprowadzonych interwencji na terenie gminy Orla.

Rodzaje interwencji	Dane za okres od 01.09.2018 r. do 31.08.2019 r.	Dane za okres od 01.09.2019 r. do 31.08.2020 r.	Dane za okres od 01.09.2020 r. do 31.08.2021 r.
Interwencja domowa	11	16	33
Interwencja policyjna	0	0	0
Interwencje ruchu drogowego	13	17	44
Pożar	0	3	0
Podpalenie	0	0	0
Zgon	1	3	4
Kolizja drogowa	36	23	26
Spożywanie alkoholu w miejscu publicznym	0	0	0
Leżąca osoba	3	2	1
Kradzież mienia (wykroczenie)	7	3	2
Uszkodzenie mienia (wykroczenie)	5	1	3
Zakłócenie porządku publicznego	8	12	10
Kwarantanna Covid 19	0	3	11
Inne	154	160	164
Ogólna ilość przeprowadzonych interwencji	238	243	298

Źródło: Dane uzyskane z Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim.

Policjanci interwenują także w przypadkach przemocy. W ramach tych działań prowadzone są „Niebieskie Karty” oraz współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Orli. Rodziny objęte procedurą „Niebieskie Karty” są pod stałym monitoringiem dzielnicowego i pracowników socjalnych.

W celu podniesienia stanu bezpieczeństwa mieszkańców gminy Orla funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim podejmowali różne działania edukacyjno-profilaktyczne m.in.: „Bezpieczna droga do szkoły/domu”, „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczne ferie”, „Nie bądźmy obojętni”, „Stop cyberprzemocy”, „Odpowiedzialność prawna nieletnich” itp. Wśród seniorów prowadzono akcję informacyjną o sposobie działania oszustów metodą na tzw. „wnuczka” i „policjanta”. W ramach poprawy bezpieczeństwa organizowano spotkania z mieszkańcami gminy oraz upowszechniano wśród społeczności lokalnej informacje dotyczące programu „Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa”, aplikacji „Moja komenda” oraz programu „Dzielnicowy bliżej nas”. Stan bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy Orla w w/w okresach Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim oceniła zadowolająco.

Na terenie gminy Orla przemoc występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, bardzo często łączy się z problemami nadużywania alkoholu oraz niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny.

Do najczęstszych przejawów przemocy w rodzinie na terenie gminy Orla należą: awantury domowe, w tym awantury pod wpływem alkoholu, poniżanie i wyzwiska, poddawanie stałej krytyce, nie zaspokojenie podstawowych potrzeb materialnych. Osobami doznającymi przemocy są zwykle współmałżonkowie oraz

osoby starsze. Po przeanalizowaniu „Niebieskich Kart” z lat 2018 – 2020 można stwierdzić, że najczęściej dochodzi do przemocy w małżeństwie, w sporadycznych przypadkach przemoc stosowana jest u innych członków rodziny. Osobami doznającymi przemocy są przede wszystkim kobiety, sprawcami przemocy są mężczyźni będący często pod wpływem alkoholu. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach alkoholowych jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych rodzinach.

Poniżej przedstawiono dane za lata 2018 – 2020 z ilości rozpatrywanych „Niebieskich Kart” przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli:

Tab. 5. Liczba sporządzonych formularzy NK oraz zakończonych procedur.

Rok	Liczba sporządzonych formularzy NK cz. A (wszczęcie procedury)	Liczba zakończonych procedur NK	Zakończenie procedury z powodu ustania przemocy w rodzinie	Zakończenie procedury z powodu rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań
2018	6	5	4	1
2019	13	8	8	0
2020	14	13	11	2

Źródło: opracowanie własne Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Orli.

Wszystkie „Niebieskie Karty” były zakładane przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim i przekazywane Przewodniczącemu Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Orli w celu podjęcia przez grupę specjalistów stosownych działań wobec osób i rodzin, gdzie wszczęto procedurę.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny lub grupa robocza podczas posiedzeń podejmuje decyzje o zakończeniu procedury NK. Zakończenie procedury następuje w przypadku:

- 1) ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy;
- 2) rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Zakończenie procedury wymaga udokumentowania w formie protokołu podpisanego przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.

W gminie Orla w większości przypadków procedurę zakończono z powodu ustania przemocy w rodzinie.

W ramach procedury „Niebieskie Karty” powoływane są grupy robocze do prac z indywidualnymi przypadkami przemocy w rodzinie. Pracę grup roboczych koordynuje Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli.

Tab. 6. Liczba posiedzeń Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Orli i grup roboczych.

Rok	Liczba posiedzeń Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Orli	Liczba posiedzeń grup roboczych
2018	4	36
2019	4	51
2020	4	50

Źródło: opracowanie własne Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Orli.

Powyżej przedstawiono ilość odbytych posiedzeń Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Orli oraz grup roboczych w latach 2018 – 2020. Z każdego posiedzenia Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Orli jak i grup roboczych sporządzane były protokoły.

W 2019 r. i 2021 r. sporządzono diagnozę lokalnych zagrożeń przemocą w rodzinie na terenie gminy Orla na podstawie przeprowadzonych ankiet, odwołujących się do takich obszarów jak: wybrane przekonania dorosłych mieszkańców gminy na temat przemocy w rodzinie, przemoc w rodzinie dotycząca kobiet, dzieci i młodzieży, przemoc w rodzinie dotycząca osób starszych i niepełnosprawnych, zakres wiedzy na temat możliwości uzyskania pomocy oraz reagowanie na przemoc w rodzinie. W badaniu uwzględniono 24 ankiety, które wpłynęły przez portal internetowy w 2019 r. oraz 29 ankiet w formie elektronicznej w 2021 r.

Uzyskane informacje pozwoliły na zbadanie skali zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Orla. Na podstawie otrzymanych wyników można m. in. stwierdzić, iż zarówno w 2019 r., jak i 2021 r. respondenci uważali, iż to kobiety są najczęściej ofiarami przemocy (odpowiednio wskazało tak 70,8% ankietowanych w 2019 r. i 58,6% ankietowanych w 2021 r.), jednocześnie wykazuje się, iż to właśnie kobiety są bardziej wyczulone na problem przemocy i trafniej oceniają skalę zjawiska. W badaniu płć żeńska stanowiła największą grupę osób ankietowanych bo 79,2% w 2019 r. oraz 75,9% w 2021 r. Następną grupą osób narażonych na przemoc zostały w ankiecie wskazane dzieci. W 2019 r. 12,5% ankietowanych, a już w 2021 r. 31% ankietowanych wskazało dzieci jako ofiary przemocy. Na taki wynik badania mogły mieć wpływ ograniczenia i zaostrzenia występujące w okresie pandemii koronawirusa związane z zamknięciem szkół, przedszkoli, wprowadzające edukację zdalną, co w konsekwencji mogło przyczynić się do narastania przemocy w rodzinach zamkniętych w domach. Według respondentów ofiarami przemocy były też osoby starsze, niepełnosprawne i inne osoby (uważało tak 4,2% ankietowanych w 2019 r. i 3,4% ankietowanych w 2021 r.). Natomiast mężczyźni jako osoby będące ofiarami przemocy w rodzinie byli uważani przez 4,2% ankietowanych w 2019 r. a już w 2021 r. nikt nie wskazał ich jako grupę zagrożoną przemocą. Wyniki te korespondują z odpowiedziami na pytanie o to: *Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie?* W tym miejscu zdecydowana większość respondentów wskazuje właśnie mężczyzn jako grupę, będącą sprawcami stosowania przemocy w rodzinie – 75% ankietowanych uważało tak w 2019 r., a 86,2% w 2021 r. Mężczyźni jako główni sprawcy przemocy są wskazywani najczęściej i przekonanie to utrzymuje się na co wskazują, policyjne statystyki a także procedury „Niebieskie Karty”. Z kolei na wskazanie kobiet jako sprawców przemocy zdecydowało się 12,5% ankietowanych w 2019 r. i 6,9% ankietowanych w 2021 r. Definicja przemocy m.in. wskazuje, iż w stosowaniu przemocy występuje układ dominacji - jedna osoba ma władzę nad drugą, druga ma się jej podporządkować. Mężczyzna w swojej tradycyjnej roli jest często tą osobą dominującą. Wykorzystuje swoją przewagę w wielu obszarach funkcjonowania: fizycznego, psychicznego, ekonomicznego, prawnego podporządkowując sobie kobietę będącą jego żoną bądź partnerką. Kobiety są bardziej narażone na zachowania agresywne, przemocowe ze strony mężczyzn. Również dzieci będące jako grupa najbardziej bezbronna doświadczą przemocy ze strony dorosłych, są to najczęściej rodzice, opiekunowie. W wielu rodzinach występuje model nakazów i zakazów, kar, w tym kar cielesnych. Dzieci mogą doświadczać brutalnej przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej. Za powód występowania zachowań agresywnych w stosunku do dzieci respondenci wskazali w ankiecie brak posłuszeństwa dzieci - 4,2% osób w 2019 r. oraz 10,3% w 2021 r.

W pytaniach dotyczących przyczyn występowania przemocy w rodzinie zdecydowana większość respondentów wskazała za przyczynę przemocy w rodzinie używki, np. alkohol, narkotyki – podało tak 91,7% ankietowanych w 2019 r. i 93,1% w 2021 r. Podobnie w innym pytaniu, w którym respondenci mieli wskazać powody zachowań agresywnych wobec członków rodziny, to największa liczba osób wskazała alkoholizm członków rodziny – 75% ankietowanych w 2019 r. i 79,3% w 2021 r. Porównywalnie osoby biorące udział w badaniu wyraziły swoją opinię wskazując, iż do przemocy dochodzi w rodzinach, w których jest nadużywany alkohol – uważało tak 58,3% w 2019 r. i 65,5% w 2021 r. Wyniki te pokazują, iż alkohol uważany jest za główny czynnik wywołujący agresję i przemoc w rodzinach. Ankietowani wskazywali również na inne przyczyny występowania przemocy w rodzinie np: problemy finansowe (54,2% w 2019 r. i 41,4% w 2021 r.), doświadczenia i wzorce wyniesione z domu rodzinnego (58,3% w 2019 r. i 44,8% w 2021 r.), stres i frustracja (29,2% w 2019 r. i 37,9% w 2021 r.). Ponadto według osób badanych okolicznością wpływającą na występowanie agresji jest chęć odreagowania niepowodzeń (według 62,5% osób w 2019 r. i 44,8% osób w 2021 r.), nieumiejętność radzenia sobie z trudnościami życiowymi (według 54,2% w 2019 r. i 48,3% w 2021 r.), słaba sytuacja materialna (według 45,8% w 2019 r. i 41,4% w 2021 r.). Respondenci również reprezentowali pogląd, że do przemocy dochodzi w rodzinach patologicznych (tak wybrało 45,8% ankietowanych w 2019 r. i 69% ankietowanych w 2021 r.), a także wybierano odpowiedź uznającą, że jest to bez znaczenia (54,2% osób w 2019 r. i 31% w 2021 r.). Natomiast respondenci skłaniali się do wskazywania odpowiedzi, iż częściej dochodzi do przemocy w rodzinach pełnych (16,7% w 2019 r. i 17,2% w 2021 r.), aniżeli niepełnych (8,3% w 2019 r. i 6,9% w 2021 r.).

Sprawdzając świadomość respondentów na temat występowania przemocy na terenie gminy Orla, chcąc oszacować skalę tego zjawiska wykorzystano pytania dotyczące nie osobistych doświadczeń, ale znanych respondentowi przypadków przemocy w rodzinie w najbliższym otoczeniu. Osoby biorące udział w badaniu wskazywały na znajomość przypadków występowania przemocy w rodzinie w 41,7% w 2019 r. i 41,4% w 2021 r., a z kolei 33,3% ankietowanych w 2019 r. i 44,8% w 2021 r. słyszało o przypadkach przemocy w rodzinie, natomiast o spotkaniu się z bezpośrednim zjawiskiem przemocy w rodzinie - wskazało 25% ankietowanych w 2019 r. i 34,5% w 2021 r. Przypadki przemocy w rodzinie w były znane

25% ankietowanych(2019 r., w 2021 r. - 13,8%), natomiast 66,7% ankietowanych w 2019 r. i 55,2% w 2021 r. nie spotkało się bezpośrednio ze zjawiskiem przemocy w rodzinie. Również zdaniem ankietowanych na temat czy przemoc jest sprawą prywatną 4,2% osób w 2019 r i 3,4% w 2021 r. wybrało odpowiedź „tak”. Ankietowani w latach 2019 i 2021 zdecydowaną większością opowiedzieli się za stwierdzeniem iż *nie* jest to sprawa prywatna rodziny i osób doznających przemocy. Osoby biorące udział w badaniu w/w okresie w przypadku reakcji na przejaw przemocy w rodzinie niemalże jednogłośnie zadeklarowali obronę ofiary. Na tej podstawie można założyć, że zjawisko przemocy jest coraz bardziej znane respondentom zarówno ze słyszenia, jak i w sytuacji bezpośrednich doświadczeń oraz nastąpiło zwiększenie świadomości respondentów na przejawy przemocy i reagowania w momencie bycia ich świadkiem.

Przemoc domowa przybiera nie tylko postać fizyczną, ale także formę psychicznego dręczenia. Sprawdzając świadomość respondentów nt. form przemocy zauważa się zmiany na przestrzeni lat w powyższym zakresie. Początkowo przemoc głównie kojarzyła się z fizycznym aspektem zjawiska. Badania przeprowadzono w latach 2019 r. i 2021 r. przedstawiają już szerszy katalog form przemocy, w którym pojawia się: agresja słowna, obrażanie, obrzucanie wyzwiskami, przekleństwa, często wskazywana na równi z takimi formami jak bicie, popychanie, policzkowanie. Również takie działania jak wyśmiewanie, zawstydzanie w obecności innych, zmuszanie do robienia rzeczy, które są uwłaczające i poniżające, niszczenie własności, zabieranie pieniędzy, kontrolowanie wydatków a także zakazywanie kontaktów z rodziną i znajomymi były często wskazywane przez osoby biorące udział w przeprowadzonym badaniu.

Na podstawie zebranych wyników można również ocenić znajomość instytucji i możliwości szukania pomocy przez mieszkańców w sytuacji zagrożenia przemocą w rodzinie. Ponad połowa ankietowanych w latach 2019 r. i 2021 r. posiada wiedzę nt. instytucji pomocowych działających na rzecz osób doświadczonych przemocą- 66,7% w 2019 r. oraz 75,9% w 2021 r. Respondenci odpowiadając na pytanie o instytucje, na które może liczyć ofiara szukająca pomocy w większości wskazali policję (83,3% badanych w 2019 r. i 89,7% w 2021 r.) oraz ośrodek pomocy społecznej (83,3% w 2019 r. i 58,6% w 2021 r.), również zaufaniem cieszą się sądy i komisja rozwiązywania problemów alkoholowych. Ponadto zwiększyła się świadomość o istnieniu podmiotu, jakim jest Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli (72,4% w 2021 r., w 2019 r. 50%). Respondenci w większości stwierdzili, iż ofiary przemocy w rodzinie mogą liczyć na pomoc instytucji z terenu gminy Orla. Mając na uwadze przeprowadzone badania stwierdzono, iż gmina Orla jest bezpiecznym miejsce do mieszkania.

Zachowanie ofiar przemocy domowej bywa różne, często niekonsekwentne, niezrozumiałe, irytujące, zniechęcające do pomocy. Ofiary przemocy często zmieniają zeznania, wycofują skargę, zaczynają bronić sprawcy przemocy, a często wspólnie z nim oskarżają krewnych i bliskich o niepotrzebne wtrącanie się w ich życie rodzinne. Interweniujących policjantów oskarżają o przekraczanie uprawnień. Przemoc w rodzinie jest niewątpliwie najbardziej dotkliwym rodzajem przemocy, ponieważ sprawcą jest najbliższa osoba – członek rodziny, a naturalnym środowiskiem życia człowieka jest właśnie rodzina. To w niej człowiek rodzi się, wychowuje, dojrzewa, w niej kształtuje własną osobowość. Nie zawsze jednak to środowisko spełnia należycie swoje podstawowe funkcje. Nie dla wszystkich rodziny dom jest azylem, w którym panuje miłość, bezpieczeństwo i wzajemne zaufanie. Osoba będąca ofiarą przemocy domowej jest zmuszona do szukania pomocy poza systemem rodzinnym. Przemoc w rodzinie często nie jest tylko skutkiem, ale również przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątpienia kwalifikuje się do negatywnych zachowań o wysokiej szkodliwości społecznej.

Przemoc w rodzinie nie dotyczy wyłącznie osób z marginesu społecznego, środowisk patologicznych czy o niskim statusie materialnym. W tak zwanych „normalnych rodzinach” również występują akty przemocy. Dlatego też profesjonalnie wykwalifikowana kadra pracowników pomocy społecznej oraz specjalistów pracujących z osobami i rodzinami uwikłanymi w problem przemocy domowej jest bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na uzyskanie zadowalających efektów pracy. W gminie Orla prowadzi swoją kompleksową działalność Gminny Zespół Interdyscyplinarny oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a także Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który pomimo braku specjalistów z różnych sfer życia człowieka, angażuje do współpracy inne instytucje w obrębie powiatu bielskiego związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Rozpoznanie skali zjawiska, wyłącznie na podstawie danych statystycznych Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji czy innych instytucji zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy domowej nie daje pełnego zobrazowania skali zjawiska. Często przemoc nie wychodzi poza próg domu, a osoby jej doświadczające, z różnych powodów nie szukają pomocy. Trzeba również mieć na uwadze, że ofiarami

przemocy w rodzinie są dzieci, które z reguły nie potrafią same poprosić o pomoc, a które rozwijając się w atmosferze przemocy nabywają negatywne wzorce zachowań i niejednokrotnie zostają sprawcami przemocy w rodzinie już, jako rodzice.

Udzielanie pomocy rodzinom, w których dochodzi do przemocy pozwala na kompleksowe podejście do problemów. Podejmowane działania przez specjalistów wielu dziedzin na rzecz pokrzywdzonych, jak i sprawców uruchamiają proces zmian, zachodzących w funkcjonowaniu rodzin z w/w dysfunkcją. Takie podejście do problemu daje możliwość niesienia skutecznej pomocy, a co najważniejsze, przeciwdziałanie zjawisku przemocy.

Rozdział 5.

ZASOBY GMINY ORLA W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Zasoby instytucjonalne Gminy Orla:

- 1) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orli;
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orli;
- 3) Powiatowa Komenda Policji w Bielsku Podlaskim;
- 4) Szkoła Podstawowa z dodatkowym nauczaniem języka białoruskiego w Orli;
- 5) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim Gabinet Lekarza POZ - Filia w Orli;
- 6) instytucje kościelne;
- 7) sołtysi i rady sołeckie;
- 8) Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli;
- 9) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie obowiązkiem gminy jest podjęcie działań w powyższym zakresie w ramach prac zespołu interdyscyplinarnego. W skład zespołu wchodzi m.in. przedstawiciele oświaty, kuratorów, ochrony zdrowia oraz organizacji pozarządowych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim od 2012 r. cyklicznie organizuje programy edukacyjno-korekcyjne dla osób stosujących przemoc wobec najbliższych. Program edukacyjno-korekcyjny dla sprawców przemocy domowej adresowany jest do pełnoletnich mężczyzn i kobiet stosujących przemoc wobec partnerek/partnerów lub nieradzących sobie z kontrolowaniem i opanowywaniem własnych negatywnych emocji. Ma on kształtować postawę partnerstwa i szacunku w stosunku do innych osób oraz odpowiedzialności za zachowania agresywne. Do Programu kwalifikowani są skazani prawomocnymi wyrokami za przestępstwo z art. 207 Kodeksu karnego (lub inne przeciwko rodzinie, ze stwierdzeniem sprawstwa przemocy), zarówno korzystający z warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności, jak i osoby po odbyciu kary. Do udziału w programie osoby skazane kierowane są przez sąd. Osoby chętne, które chcą dokonać zmian w swoim życiu i nauczyć się radzenia sobie z własną agresją, mogą zgłaszać się indywidualnie do Centrum.

Rozdział 6.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie określono cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływania wobec różnych grup odbiorców:

- 1) profilaktyka i edukacja społeczna – obszar kierowany do ogółu mieszkańców, w tym do osób zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 2) ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – obszar kierowany do osób dotkniętych przemocą w rodzinie (w tym: do kobiet, mężczyzn, dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, niepełnosprawnych, zależnych);
- 3) oddziaływania na osoby stosujące przemoc w rodzinie – obszar kierowany do osób stosujących przemoc w rodzinie, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc;

- 4) podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Adresaci programu:

- 1) społeczność lokalna, w tym osoby zagrożone przemocą w rodzinie;
- 2) rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy;
- 3) osoby stosujące przemoc;
- 4) dzieci i młodzież;
- 5) świadkowie przemocy w rodzinie;
- 6) przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą.

Realizatorami programu, są w szczególności podmioty wchodzące w skład Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Orli, tj.:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orli;
- 2) Szkoła Podstawowa z dodatkowym nauczaniem języka białoruskiego w Orli;
- 3) Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim;
- 4) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orli;
- 5) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim Gabinet Lekarza POZ - Filia w Orli;
- 6) Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim.

Ponadto w celu właściwej realizacji Programu Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli będzie współpracował z placówkami dostępnymi w powiecie bielskim, tj. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Bielsku Podlaskim, placówkami służby zdrowia, Poradnią Terapii Uzależnień od Alkoholu w Bielsku Podlaskim, instytucjami kościelnymi, stowarzyszeniami.

Program oparty jest na zasadach:

- 1) wzajemnej współpracy i współdziałania organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy;
- 2) jawności działania organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy;
- 3) szczególnej ochrony dzieci, z zachowaniem ich prawa do wychowania w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do jej poprawy funkcjonowania.

Rozdział 7.

CELE PROGRAMU, KIERUNKI DZIAŁAŃ, WSKAŹNIKI, PODMIOTY REALIZUJĄCE

1. Cel główny Programu:

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy rodzinom dotkniętym tym problemem.

2. Cele szczegółowe Programu:

- a) zwiększenie intensywności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- b) zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- c) zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,

d) zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

3. Kierunki działań, wskaźniki, podmioty realizujące i harmonogram terminu realizacji

CEL GŁÓWNY:			
Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy rodzinom dotkniętym tym problemem.			
Kierunki działań	Wskaźniki	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
Cel szczegółowy 1:			
Zwiększenie intensywności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.			
1.	Przeprowadzenie diagnozy potrzeb oraz oceny problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Orla.	- liczba osób i podmiotów uczestniczących w diagnozowaniu	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli, GOPS w Orli
2.	Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Orla w zakresie instytucji udzielających pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.	- umieszczanie aktualnych informacji na tablicach ogłoszeń oraz stronie internetowej gminy Orla	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli, GOPS w Orli
3.	Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.	-liczba udzielonych prelekcji, pogadanek, -ilość rozdanych materiałów edukacyjnych	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli, GOPS w Orli, policja, służby zdrowia, Zespół Szkół w Orli, GKRPA w Orli, Służby Kuratorskie, organizacje pozarządowe
4.	Realizacja projektów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony osób jej doświadczających.	- liczba zrealizowanych projektów obejmujących działania z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - liczba beneficjentów biorących udział w projekcie	GOPS w Orli, policja, służby zdrowia, oświata, GKRPA w Orli, organizacje pozarządowe
5.	Realizacja zajęć profilaktyczno-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz w zakresie promowania programów w środkach masowego przekazu pozbawionych treści przemocowych (telewizja, Internet, gry komputerowe, prasa).	- liczba zajęć, - liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach	GOK w Orli, GBP w Orli, policja, Zespół Szkół w Orli.
6.	Promowanie wśród dzieci i młodzieży różnorodnych form spędzania czasu wolnego z pominięciem zachowań agresywnych.	- liczba i rodzaje działań rekreacyjnych, sportowych, profilaktycznych, terapeutycznych	Zespół Szkół w Orli, GOK w Orli, GKRPA w Orli, Gminna Biblioteka Publiczna.
7.	Upowszechnianie i dystrybucja materiałów informacyjnych w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy, przyczyn i skutków przemocy w rodzinie (plakaty, ulotki, broszury, artykuły	- liczba i rodzaj rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli, GOPS w Orli, policja, służby zdrowia, oświata, GKRPA w

	na stronie internetowej gminy Orli itp.).		Orli	
8.	Prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczo-wychowawczych kompetencji rodziców, zwłaszcza w rodzinach zagrożonych przemocą.	-rodzaj i liczba udzielonych porad	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli, GOPS w Orli, policja, służby zdrowia, Zespół Szkół w Orli, GKRPA w Orli, Służby Kuratorskie, organizacje pozarządowe	2022-2026
<p><u>Cel szczegółowy 2:</u> <i>Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.</i></p>				
1.	Koordinowanie i doskonalenie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	- liczba posiedzeń Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych, - liczba osób uczestniczących w posiedzeniach	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli, GOPS w Orli, policja, służby zdrowia, Zespół Szkół w Orli, GKRPA w Orli, Służby Kuratorskie, organizacje pozarządowe	2022-2026
2.	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie pozostającym w środowisku zamieszkania poprzez: -poradnictwo specjalistyczne psychologiczne, pedagogiczne, prawne i socjalne, - realizacja procedury „Niebieskie Karty”, -podejmowanie interwencji kryzysowej, -wspólne interwencje policji i pracowników służb społecznych, - prowadzenie działań interwencyjnych i doradczych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	- rodzaj i liczba udzielonych porad, - liczba podjętych interwencji kryzysowych, - liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli, GOPS w Orli, policja, służby zdrowia, Zespół Szkół w Orli, GKRPA w Orli, Służby Kuratorskie, organizacje pozarządowe	2022-2026
3.	Udzielenie pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie zmuszonym do opuszczenia miejsca zamieszkania poprzez: - udzielenie bezpiecznego schronienia ofiarom przemocy oraz dzieciom z rodzin z problemem przemocy domowej, - zapewnienie stacjonarnej pomocy specjalistycznej.	- liczba osób, którym udzielono schronienia, - liczba dzieci krzywdzonych skierowanych do rodziny zastępczej, - liczba i rodzaj pomocy specjalistycznej udzielonej ofiarom przemocy, -liczba rodzin, w których skutecznie rozwiązano problem przemocy	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli, GOPS w Orli, policja, służby zdrowia, Zespół Szkół w Orli, GKRPA w Orli	2022-2026
4.	Propagowanie dostępności telefonów zaufania oraz telefonów interwencyjnych i informacyjnych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie (m.in. „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia”).	- liczba osób, które otrzymały ulotki z danymi	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli, GOPS w Orli, policja, służby zdrowia, Zespół Szkół w Orli, GKRPA w Orli	2022-2026

Cel szczegółowy 3:**Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.**

1.	Podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” wobec sprawców przemocy w rodzinie, poprzez zapobieganie kontaktowaniu się sprawców przemocy w rodzinie z osobami pokrzywdzonymi, izolowanie sprawców od ofiar na podstawie odrębnych przepisów – zadanie realizowane we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Bielsku Podlaskim, Prokuraturą Rejonową w Bielsku Podlaskim i Sądem Rejonowym w Bielsku Podlaskim.	- liczba sporządzonych formularzy NK część D, - liczba zawiadomień do Prokuratury bądź Sądu o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli, GOPS w Orli, policja, służby zdrowia, Zespół Szkół w Orli, GKRPA w Orli, Prokuratura Rejonowa w Bielsku Podlaskim, PCPR w Bielsku Podlaskim	2022-2026
2.	Podejmowanie interwencji przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli w przypadku przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu jej powstrzymanie i zmianę zachowań osób stosujących przemoc domową.	- liczba interwencji, - liczba uruchomionych procedur NK	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli, GOPS w Orli, policja, służby zdrowia, Zespół Szkół w Orli, GKRPA w Orli	2022-2026
3.	Podejmowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orli czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.	- liczba wniosków o podjęcie stosownych działań w zakresie leczenia odwykowego	GKRPA w Orli	2022-2026
4.	Umożliwienie sprawcy przemocy uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym, współpraca w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim i Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Białymstoku.	- liczba osób stosujących przemoc w rodzinie skierowanych do programu korekcyjno-edukacyjnego, - liczba osób stosujących przemoc w rodzinie uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli, GOPS w Orli, policja, służby zdrowia, Zespół Szkół w Orli, GKRPA w Orli, PCPR w Bielsku Podlaskim,	2022-2026
5.	Szkolenie na temat środków stosowanych wobec sprawców przemocy oraz metod przeprowadzania rozmów motywujących osoby stosujące przemoc do zmian postawy – uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych.	- liczba szkoleń, - liczba przeszkolonych osób, - liczba uzyskanych zaświadczeń, certyfikatów	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli,	2022-2026 (w zależności od środków finansowych)

Cel szczegółowy 4:**Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.**

1.	Zapewnienie możliwości udziału w różnych formach doskonalenia zawodowego (wewnętrznego i zewnętrznego), których celem jest podnoszenie kwalifikacji oraz doskonalenie umiejętności osób pracujących bezpośrednio z	- liczba osób uczestniczących w szkoleniach, kursach, warsztatach, konferencjach, - liczba certyfikatów, zaświadczeń	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli, GOPS w Orli, policja, służby zdrowia, Zespół Szkół w Orli, GKRPA w Orli	2022-2026 (w zależności od środków finansowych)
----	--	---	---	--

	osobami stosującymi przemoc, jak i doświadczającymi przemocy.			
2.	Organizacja szkoleń dla członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Orli.	- liczba szkoleń, - liczba osób uczestniczących w szkoleniach, - liczba uzyskanych zaświadczeń, certyfikatów	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli,	2022-2026 (w zależności od środków finansowych)
3.	Zapewnienie poradnictwa i wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i osobami stosującymi przemoc w formie superwizji bądź grupy wsparcia.	- liczba superwizji, poradnictwa i wsparcia	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli, GOPS w Orli, policja, służby zdrowia, Zespół Szkół w Orli, GKRPA w Orli	2022-2026 (w zależności od środków finansowych)
4.	Zaopatrywanie się w wydawnictwa i literaturę fachową dotyczącą przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	- liczba pozyskanych materiałów instruktażowo-edukacyjnych	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orli, GOPS w Orli, policja	2017-2026 (w zależności od środków finansowych)

Rozdział 8.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą poprzez:

- 1) systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie;
- 2) wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 3) zwiększenie wrażliwości społecznej wobec aktów przemocy w rodzinie;
- 4) podwyższenie kompetencji i umiejętności służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie;
- 5) usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą;
- 6) zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 7) zwiększenie skuteczności oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie;
- 8) zmniejszenie skutków psychologicznych wynikających z przemocy;
- 9) zwiększenie poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy;
- 10) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Orla;
- 11) nabycie umiejętności asertywnych zachowań przez osoby i rodziny dotknięte bądź zagrożone zjawiskiem przemocy domowej.

Rozdział 9.

SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Orla na lata 2022-2026 będzie miał charakter interdyscyplinarny i realizowany będzie przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i ograniczania przemocy w rodzinie. Ze względu na interdyscyplinarny charakter Programu cele realizowane będą w formie pracy ciągłej przez okres pięciu lat. Działania skierowane do społeczności lokalnej, instytucji, organizacji będą miały charakter:

- 1) profilaktyczny – promowanie, propagowanie zachowań alternatywnych wobec przemocy, nowatorskich i systemowych rozwiązań;
- 2) edukacyjny – upowszechnianie wiedzy na temat przemocy i jej negatywnych skutków, kształtowanie właściwych postaw, w tym braku akceptacji dla przemocy;
- 3) pomocowy – specjalistyczne poradnictwo, działania profilaktyczno-terapeutyczne, korekcyjno-edukacyjne, informowanie o miejscach i możliwościach udzielenia pomocy;

- 4) wspierający – wsparcie merytoryczne i praktyczne służb pomocowych, wzmacnianie i aktywizowanie instytucji i organizacji, współpraca i wymiana doświadczeń, dobre praktyki.

Rozdział 10.

MONITOROWANIE I EWALUACJA REALIZACJI PROGRAMU

Program będzie monitorowany oraz ewaluowany corocznie w formie sprawozdania, które to będzie opierało się na analizie jakościowej i ilościowej realizacji Programu w oparciu o dane przekazane przez jednostki realizujące zadania. Porównanie informacji na temat postępów realizacji programu z uprzednio przyjętym planem i zakładanymi rezultatami pozwoli na ocenę realizacji Programu, zweryfikowanie jego tempa i kierunku, oraz jego ewaluację, która pozwoli na:

- dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w gminie Orla,
- zwiększenie dostępności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ewaluację Programu prowadzić będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orli we współpracy ze wszystkimi instytucjami realizującymi Program.

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orli w porozumieniu z podmiotami zaangażowanymi w realizację programu w terminie do 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Gminy Orla sprawozdanie z jego realizacji.

Rozdział 11.

SPOSÓB FINANSOWANIA

Źródłem finansowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Orla na lata 2022-2026 są środki własne gminy będące w budżecie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orli na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, jak również środki pochodzące z dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Przewodniczący Rady

Grzegorz Warchol